

Pitkän aikavälin kasvuennusteet: Kommentti

Mika Kuismanen

Subdanneyksikön päällikkö

Valtiovarainministeriö

Pitkän aikavälin kasvuennusteet ja skenaariolaskelmat ovat hyödyllisiä analysoitaessa makrotalouteen vaikuttavia kysymyksiä, kuten julkisen talouden tasapainottomuuksia, demografisia muutoksia tai erinäisiä rakenteellisia uudistuksia. On tervetullutta, että Jyväskylän yliopisto on ottanut harteilleen järjestää mahdollisuuden laskelmia tekeville instituutioille esitellä työnsä tuloksia. Järjestäjien taholta pyydettiin arvioimaan, 1) kuinka nopeasti henkeä kohden laskettu reaalin BKT kasvaa vuoteen 2032 mennessä, 2) kuinka nopeasti työn tuottavuus kasvaa kyseisellä ajanjaksolla ja 3) mikä on T&K-menojen BKT-osuus kyseisellä ajanjaksolla.

Talusteoriassa ei ole yhtä yleisesti hyväksyttyä teoriaa talouskasvun perimmäisistä tekijöistä. Yleensä kuitenkin lähdetään siitä, että taloudet konvergoituvat kohti pitkän aikavälin tasapainouraa ehdolla (globaali) teknologinen kehitys ja taloudelle ominaiset rakenteelliset tekijät.

Laitosten esittämät tulokset ovat ensisilmäyksellä hyvin lähellä toisiaan, mutta tarkemmin katsottuna ne tuottavat vuoteen 2032 menses-

sä kohtalaisen suuret kasvuerot. PTT on ennustajista positiivisin ja Suomen Pankki negatiivisin. En tässä yhteydessä lähde vertailemaan ennustelukuja, vaan yritän katsoa laskentakehikkojen taakse ja ymmärtää mistä erot kumpuavat. Tässä keskityn eritoten esitettyihin arvioihin BKT:n kehityksestä. Ennen tähän siirtymistä kuitenkin huomio T&K-menoista. Esitetyn materiaalin pohjalta tämän luvun kommentointi on miltei mahdotonta, sillä yksikään (SP ei kyseistä ennustetta sisällyttänyt esitykseensä) laitos ei perustellut tai tuonut esiin laskelmiensa menetelmällistä puolta.

Pitkän aikavälin laskelmissa potentiaalisen tuotannon käsite on oleellinen. Potentiaalisen tuotannon laskemisessa voidaan käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja, mutta yleensä lähdetään liikkeelle (Cobb-Douglas) tuotantofunktiolähestymistavasta. Esitelmistä ei käynyt, VATTia lukuunottamatta, kovinkaan selvästi ilmi laskelmien menetelmällistä taustaa. Seuraavassa esitän tekijöitä, joita nähdäkseni tulisi tarkastella läpinäkyvästi pitkän aikavälin laskelmissa.

Tuotantofunktio lähestymistavassa pääomalla (K), työikäisellä väestöllä (tehdyillä työtunneilla) (L) ja kokonaistuottavuudella (TFP) on olennainen rooli. Työikäisen väestön määrän sijaan tehtyjen työtuntien määrä kuvaisi näkemykseni mukaan potentiaalista tuotantoa paremmin. Erityisen tärkeää olisi huomioida muuttujan ikäjakauma ja ikä-spesifit osallistumisasteet. Fyysisen pääoman kohdalla Benhabibin ja Spiegelin (2005) tapaan olisi hyvä ottaa huomioon siihen vaikuttavia tekijöitä, kuten juuri väestön muutos, tuottavuus, pääoman kuluminen jne.

Useissa tapauksissa K :n ja L :n sijaan laskelmien tulemia ohjaa se, kuinka TFP on laskettu. TFP:n taso lasketaan (yleensä) residuaalina, ja se on siten herkkä useille syklisille tekijöille. Suhdannevaihtelut vaikuttavat sekä pääomaan että työpanokseen. Esim. kapasiteetin käyttöaste on usein vastasyklisiä jne. TFP:n tason sijaan sen trendin laskeminen olisi olennaista pitkän aikavälin laskelmissa, sillä siihen ei lyhyen aikavälin sykliset tekijät vaikuta.

TFP-trendin laskeminen ei ole suoraviivaista, ja siihen on ainakin kaksi lähestymistapaa. Ensimmäinen voimme yrittää erotella syklisen komponentin havaitusta TFP-sarjasta. Tämä lähestymistapa sopinee paremmin lyhyen aikavälin laskelmiin. Pidemmän aikavälin laskelmissa olennaista olisi mallintaa niitä havaittuja

rakenteellisia tekijöitä, jotka selittävät TFP-trendin kehitystä. Esimerkiksi Bills ja Klenow (2000) sekä Bouis, Duval ja Martin (2011) ovat havainneet koulutuksen olevan tärkeä selittäjä. Muita muuttujia voisivat olla esim. julkisen pääoman määrä, työvoiman ikärakenne ja sääntelyn määrä ja kilpailullisuutta kuvaavat indikaattorit.

Kirjoittajan tiedossa ei ole tutkimusta, jossa edellä mainittuja tekijöitä olisi otettu huomioon ja läpinäkyvästi raportoitu. Ehkäpä neljän vuoden päästä, kun laskelmat tehdään uudelleen, saamme kattavammin arvioitavaksi laskelmien taustalla olevat menetelmälliset valinnat. □

Kirjallisuus

- Bouis, R., Duval, R. ja Martin, F. (2011), "The Policy and Institutional Drivers of Economic Growth Across OECD and non-OECD Economies: New Evidence from Growth Regressions", OECD Economics Department Working Papers, no. 791.
- Bills, M. ja Klenow, P. (2000), "Does Schooling Cause Growth?", *American Economic Review* 90: 1160–1183.
- Benhabib, J. ja Spiegel, M. (2005), "Human Capital and Technology Diffusion", teoksessa Aghion, P. ja Durlauf, S. (toim.), *Handbook of Economic Growth*, Volume 1, Chapter 13, Elsevier, New York: 935–966.